

priznajem

29. ožujka 1944. Voštane (Sinj) – znate li da je Hrvatski Sabor 2014. odbio biti pokrovitelj komemoracije pokolja 330 Hrvata?

Objavio Uredništvo 29. ožujka 2019.

Na današnji dan 1944. je u selu **Voštane u blizini Sinja ubijeno 330 Hrvata** (živi zapaljeni nagurani u nekoliko kuća), od ukupno 143 djece.

Javnost nije upoznata sa sramotom da je Hrvatski Sabor 2014. odbio poziv da bude pokrovitelj komemoracije pokolja civila Hrvata u **Voštanama**. Potpis na to je stavio tadašnji predsjednik Sabora Josip Leko (SDP), koji konstatira kako "nije u mogućnosti prihvati molbu za pokroviteljstvo", jer taj događaj još nije dovoljno povjesno istražen". Zar nekoga onda nekoga treba uđiti u odnos hrvatskih politika prema pokoljima civila i zarobljenika u Bleiburgu?

O toj sramoti odbijanja pokroviteljstva Hrvatskog Sabora sa SDP-ovom većinom nad komemoracijom zločina nad Hrvatima Dalmacije prošlo je ovdje

"Ljudi su nabili u tri kuće i pobili. Sakupili su svu eljad iz Babićeve, Akrapa, Šilopaja i aleta. Tri kuće su pune, nabijene kao šipak." (Jakov Šilopaj)

Ovdje smo donijeli prikaz najvećeg pokolja u **Voštanima** (029). Potpuno jednakako kao i u **Donjem Docu** (030), u selu je ušla skupina zlostavljenih odjevena u SS uniforme divizije "Prinz Eugen". Selo je odmah opkoljeno premda u njemu nije bilo nikakve vojske, a niti partizanske koju su navodno tražili.

Uskoro je u selo došla druga skupina zlostavljenih inaka u istim uniformama koji su počeli okupljati seljake da bi im navodno održali govore. Kada je hrvatsko stanovništvo tako sakupljeno, počeo je masakr.

U zaseoku **Babići** (031) i **Džonlići** (032) svi su stanovnici prikupljeni u nekoliko kuća. Kuće su zatim zapaljene sa živim ljudima u njima, a onaj tko je iskakao kroz prozor bio je ubijen žestokom paljbom iz vatrene oružja. Pri izvršenju zločina otkriveno je mjesto gdje se skrivala skupina žena i djece koji su nakon toga ubijeni iz strojnica.

I u susjednom zaseoku **Akrapi** (033) sakupljeni Hrvati su živi zapaljeni u nekoliko kuća.

U ovom strašnom zločinu nad stanovništvom ovog kraja ubijeno je **330 seljaka** hrvatske nacionalnosti, od toga ukupno 143 djece, 37 mladih i djevojaka, 103 mlada muškarca i žene, te 47 staraca.

Ubijeno je i sedmero osoba koje su se zatekle u Voštanama iz drugih sela.

Ukupna izvedba zlo ina sugerira da su zlo in napravili isti ljudi koji su tri dana ranije u **Donjem Docubili 269 Hrvata**, na podruju **Mosora**.

Pokolji stanovništva na podruju Srednje Dalmacije, koja je bila mjesto koje su etnici zacrtali kao prepreku u spajanju Kninske krajine i isto ne Hercegovine u kompaktno "srpsko" podruje, bili su monstruozni. Ali se o njima nikada, pa ni danas, nije dovoljno govorilo, kao niti o svim hrvatskim žrtvama II. svjetskog rata i pora a.

U ovim pohodima stradalo je sve hrvatsko od **Aržana** (034) do **Cetine** (035) na južnoj strani **Kamešnice** (036) i od **Doca** (037) donjem do **Cetine** (038) na sjevernoj strani Mosora.

etni ki zlo inci obukli njema ke uniforme u pokoljima u Dalmaciji?

Da su velikosrpski zlo inci bili najzna ajnija komponenta u ovim pokoljima vidi se i po tome da su bili dobro informirani o tome koje su obitelji u Sinju i okolicu ija djeca su pripadnici oružanih snaga NDH, dakle formalno njema kih saveznika. ak 62 pripadnika oružanih snaga NDH izgubili su u ovom pokolju jednog ili više lanova svoje obitelji.

Vrlo je zna ajna injenica da je Ante Smislaka iz Klisa video etnike kako se presvla e u njema ke uniforme (Kozlica, Krvava Cetina, str. 174). I župnik sela Rude Josip Melki svjedo i da je dan prije pokolja u **Rudi** (039) gdje je ubijeno **282 Hrvata**, video etnike kako prolaze kroz selo.

Fra Petar Bezina piše: "U mjesecu ožujku 1944. došli su u Sinj Srbi – etnici obu eni u njema ke uniforme. Prošli su kroz Sinj i uputili se u **Otok** (040). im su stupili u **Litrin** (041) zaseok nastao je palež, što se moglo vidjeti sa zvonika Gospe Sinjske. Naravno, nije se odmah znalo što je na stvari. Tek je nave er fra Stanko Milanovi -Litre obavijestio fratre o emu se radi". (Petar Bezina, Župljani župa povjerenih Franjeva koj provinciji, Žrtve rata).

I vlasti NDH tvrdile su u dokumentima da su uz njema ke postrojbe u ovim pokoljima sudjelovali i etnici.

etnici u njema kim odorama djelovali su u ovoj operaciji u sklopu bojne Sedme SS divizije Prinz Eugen. Njihov broj nije pouzdan, ali se zna da ih je vodio zapovjednik Kosovskog bataljuna Dinarske etni ke divizije Boško Asanovi koji je prepoznat od strane zapovjednika domobranske vojske na Hanu. O tome je svjedo io profesor Stjepan Markovi u lanku **Kako su Nijemci i etnici ubili 1500 Hrvata Dalmacije u etiri dana?**

Valja naglasiti da ovo nije bio prvi pokolj Hrvata na ovom podruju – ve 1943. godine ubijeno je 122 osobe na ovom podruju, a samo u **Aržanu** u kojem nije bilo partizana i iji su mnogi mještani bili u oružanim snagama NDH, ubijeno je nakon pada Italije 23. rujna 1943. ak 28 Hrvata i zapaljena katoli ka crkva.

To sve udi jer je Njema ka bila u savezništvu s NDH, a upravo iz pojedinih stradalih sela ovog kraja dolazio je veliki broj vojnika oružanih snaga NDH.

Tog istog dana 23. rujna 1943. mještanin Nikola Grubiši iz **Jabuke** (042), kada je video pokolje, izvadio je slike svoja dva sina koji su bili u vojsci NDH i pokazao vojnicima u njema kim uniformama, a dobio odgovor na srpskom jeziku: "Ti nam se i ho eš." i bio ubijen. (Kozlica, Krvava Cetina, str 82). Takvi doga aji uop e nisu bili iznimka, pa je isto doživio i seljak Ivan Ivkovi iz Vojni a pored **Trilja** (043) i bio ubijen uz rije i na srpskom: "Baš takve i trebamo."

Tog dana stradala su brojna hrvatska sela Srednje Dalmacije kao **Ercegovci** (044), **Turjadi** (045), **Brnaze** (046), **Lu ani** (047) i **Dicmo** (048), a u **Brnazama** (049) ubijen je i fra Rafo Kalini .

Ovo nasilje njema ke vojske, u ijim je odorama bilo srpskih etnika, imalo je utjecaj da se narod tog kraja u strahu udalji i od partizana i od vlasti NDH, jer su ove akcije bile poduzimane pod izlikom potrage za partizanima.

Svjedo anstvo Jakova onli a o pokolju u Voštanama, Slobodna Dalmacija:

Jakov onli , jedan od rijetkih koji su toga krvavog 29. ožujka 1944. godine preživjeli pokolj doslovno izlaze i ispod mrtvih. Još vitalna starina koji živi u Splitu, a mirovinu je zaradio poslije 35 godina provedenih na radu u Njema koj, rado je pristao za "Slobodnu" ispri ati pri u kako se prije 70 godina ponovno rodio:

“Pred većer dan ranije u selo je došla njemačka vojska. Svi su bili u njemačkim uniformama i uglavnom su govorili njemački, ali neki su govorili i našim jezikom. Mi smo još za dana vidjeli dim dolje od Grubiša, ali nismo znali što se događalo. Nitko nam nije došao kazati što je. A i kako je itko dočekao kad su ih sve pobili? Vojska je oko sela napravila obrok. Nitko nije mogao izići. Sutradan osvanulo jutro. Dan je bio sunčan. U moga oca bilo je nekoliko košnica pobjeđena. Vojnici su vadili med, a ja oko njih. Što uđete, kao da sam ja što znao. Kad najednom, vidim, nema nigdje nikoga. Ni jednog mogao vršnjaka. Vidim kod moje kuće okupljen sav svijet, svi susjedi. Me u njima moja mater, braća i sestra. Ja sam doletio k njima. Ali vjerujte, to pamtim dobro, sve vrijeme sam smisljavao kako bih pobjegao. Prije i ega. Sve me vuklo da bježim.

Tukli su nas kundacima i tako su nas ipak utjerali u kuću. Punu. Nabilo nas više od stotinu. Na gredama je bilo oko metar slame i popeo sam se gore, a ono nakon desetak minuta na vratima se pojavi vojnik zamotane glave s mitraljezom “šarcem” u rukama. Otvorio vatru i ne prestaje. Nije to ni dugo trajalo.

Ulica se samo pucnjava. Nitko nije žalio, niti zajačkao. Jedanput se pojavi vatrica. Zapali se. Kad sam video da gori kažem sebi “Idem bježati”. Skotrljao sam se dolje na mrtva tijela. Došao sam do vrata, ali ne mogu ih otvoriti. Pali mrtvi na vrata i zaprije ili ih. U tom trenutku zovnu me susjed, godinu stariji od mene. Veli mi: “Jakove, i ja u vani”. “Dobro”, odgovorim mu ja sklanjam i s vrata mrtve. Otkućao sam vrata i izvukao se vani. Stražari su me mogli ubiti, ali nisu htjeli. Susjeda koji je izišao poslije mene došekali su i ubili na vratima. Ja sam tražio kozjom stazom gore prema Gradini. Za mnoge je potražio jedan vojnik. Pucao je 5-6 puta. Uspio sam mu pobijediti. Otišao sam na vrh brda. Odatle sam gledao u selo. Vidio sam uskoro da vojska odlazi iz našeg sela i okuplja se dolje kod crkve i pomalo odlazi. A ja onda na Gornje Voštane. Gore sam ja imao dva ujaka i otišao sam njima.

Ubili su mi majku, dva brata i sestru.”

Onličnoj evakuaciji potvrđuje i sadržaj dopisa partizanskog Regionalnog obavještajnog centra “Cetina” (br. 197/44), upućen 2. travnja 1944. Štabu VIII. korpusa NOVJ: “Naše jedinice dale su slabiji otpor oko Otoka i Gale, ali su Nijemci (odnosno etnici i ostali banditi) pobili stanovništvo odreda. Dolazili su u selo i uvijek pitali imaju li Srba u selu, a kad bi im seljaci odgovorili da nema, već da su sve Hrvati, nastalo je ubijanje žena, djece i staraca. (...) Narod je prestrašen, pogoren na Nijemce... Na nas je zlovoljan, jer smatra da smo ga mogli braniti”.

Zanimljivo je da je partizanska i jugoslavenska historiografija ove pokolje uz Nijemce pripisivala ustašama (kao i stravili pokolj Hrvata u Lipi (050) gdje nikada ustaša nije bilo, ali jest etnika, Talijana i Nijemaca). Vojska NDH nije sudjelovala u tom pokolju, a srpski etnici obuhvatili su njemačke uniforme, prema svjedočanstvima preživjelih – jesu. Dokaz tome je i da zapovjedništvo 27. ustaške bojne iz Sinja, 1. Stožeru ustaške bojnica u Zagrebu, piše: „28.3.1944. njemačke trupe... prilikom poduhvata pravcima: Sinj (051) – Han (052) – Obrovac (053) – Gala (054) – Ruda (055) itd., izvršili su strahoviti i užasan pokolj među najvišim hrvatskim življem...“.

*U spomen na brojne hrvatske žrtve II. svjetskog rata i porađa koje se nastojalo baciti u zaborav i nepostojanje, pa tako i od najvišeg tijela Hrvatskog Sabora i to u neovisnoj i samostalnoj hrvatskoj državi.

Izvor: narod.hr